

І.О. Дейнега (*ХДУХТ, Харків*)

В.М. Лачкова, канд. екон. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

РЕСТРУКТУРИЗАЦІЯ В СИСТЕМІ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ

Розвиток країни визначається ефективністю роботи підприємств, які мають не тільки виживати у складних умовах реформування економіки, але й проводити активну стратегію реформування і перетворення в ефективно працюючу господарську структуру.

Методологія реструктуризації, яка широко використовується у бізнес-практиці розвинутих країн Заходу, починає завойовувати і вітчизняний ринок. Сьогодні у практиці управління підприємствами все більший розвиток набуває нова для України область знань та практичного застосування – реструктуризація підприємств. Реструктуризація є одним з суттєвих шляхів вирішення проблем підприємств. Зважаючи на те, що більш 30% підприємств України працюють із збитками, а основним чинником є неефективний менеджмент та необхідність змін, перетворень у діяльності підприємств, дана тема є актуальною для дослідження.

Підприємство під впливом зміни зовнішніх і внутрішніх чинників зіткається з необхідністю адаптації до цих змін, що виражається у зміні структур і функцій підприємства, комплексному змінюванні методів функціонування для вирішення проблем виживання або підвищення ефективності роботи, що називають процесом реструктуризації.

Реструктуризація підприємства – це здійснення організаційно-господарських, фінансово-економічних, правових, технічних заходів, спрямованих на реорганізацію підприємства, зміну форми власності, управління, організаційно-правової форми, що сприятиме фінансовому оздоровленню підприємства, збільшенню обсягів випуску конкурентоспроможної продукції, підвищенню ефективності виробництва та задоволенню вимог кредиторів.

Виходячи з даного визначення можна розмежувати поняття «реорганізації» і «реструктуризації». Поняття реструктуризації є ширшим, оскільки, поряд з іншими, включає заходи, спрямовані на реорганізацію підприємства.

Залежно від характеру заходів, які застосовуються, виділяють такі форми реструктуризації:

1. Реструктуризація виробництва (зміна керівництва, запровадження нових методів управління, диверсифікація асортименту продукції, підвищення ефективності маркетингу, зменшення витрат на виробництво тощо)

2. Фінансова реструктуризація (зміни в структурі активів і пасивів балансу, реформування грошових потоків)

3. Корпоративна реструктуризація (реорганізація підприємства – зміна власника, створення нових юридичних осіб тощо)

Реорганізація підприємства у будь-якій формі неможлива без паралельного реформування його фінансової структури. Проте фінансова реструктуризація може здійснюватись як самостійний засіб стратегічних фінансових перетворень, як самодостатній засіб попередження банкрутства. В останньому випадку фінансова реструктуризація має ширший діапазон форм її проведення і набуває на сучасному етапі найбільшого поширення

За напрямки фінансової реструктуризації слід виділяти:

1. Реструктуризацію пасиву балансу (форм короткострокової і довгострокової заборгованості підприємства та структури власного і позикового капіталу)

2. Реструктуризацію активу балансу (видів оборотних і необоротних активів підприємства та співвідношення їх в цілому.

3. Реструктуризацію грошових потоків (окремих видів вхідних і вихідних грошових потоків з окремих видів діяльності підприємства і співвідношення загального обсягу надходження й витрат грошових коштів).

У сучасній економічній літературі термінологічний апарат характеристики процесу реструктуризації перебуває у процесі формування. У літературних джерелах, присвячених дослідженню реструктуризації підприємств, виділяють два напрямки реструктуризації: корпоративна (стратегічна) реструктуризація компанії та санаційна реструктуризація.

Реструктуризація є високоефективним ринковим інструментом підвищення конкурентоспроможності підприємств. У розвинутих країнах термін «реструктуризація» останнім часом почав вживатися для визначення комплексної програми впровадження змін, метою якої є зростання конкурентоспроможності та ринкової вартості підприємства. У цьому розумінні реструктуризацію можуть і повинні проводити не тільки кризові та державні підприємства, а й усі суб'єкти господарювання, оскільки відповідно до сучасної концепції менеджменту стратегічною метою підприємства найчастіше визнається зростання ринкової вартості та добробуту власників(акціонерів).